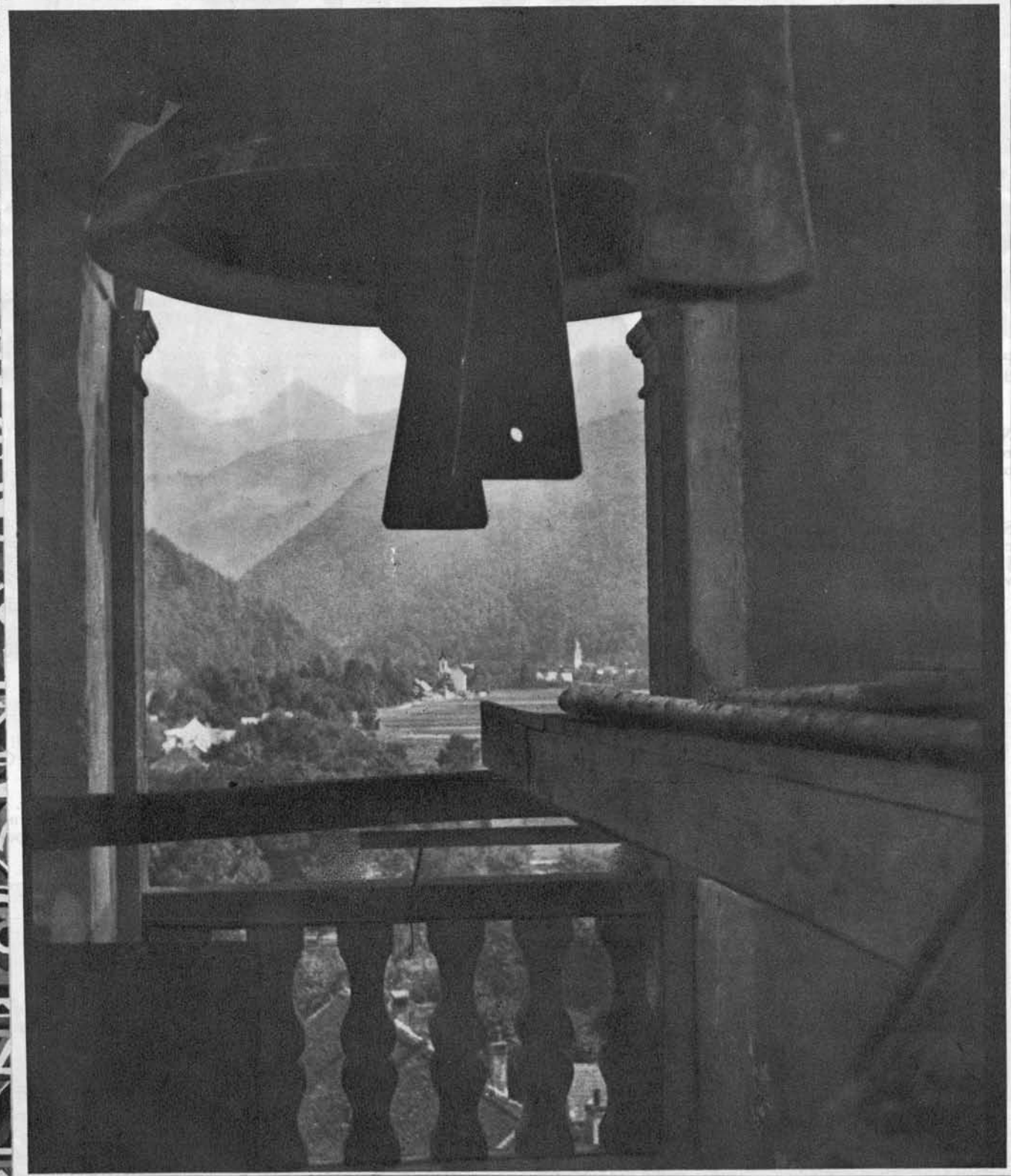

ILUSTRIRANI
SLOVENEČ
TEDENSKA · PRILOGA · SLOVENČA

LETO VII

9. AVGUSTA 1931

ŠT. 32

TIHE LEPOTE SLOVENSKE ZEMLJE:
POGLED Z ZVONIKA FARNE CERKVE V CERKLJAH PRI KRANJU NA GRINTOVEC.

Veličastna manifestacija katoliške misli na Brezjah

V nedeljo, dne 26. p. m. so se zbrale tisočglave množice vernega slovenskega ljudstva na Brezjah, da proslave 1500 letni jubilej efeškega cerkvenega koncila, ki je proglasil Marijo za Bogorodico in da slovesno manifestirajo za beatifikacijo misijonskega škofa Barage. Veličastnega slavlja so se v velikem številu udeležili tudi naši ameriški rojaki, ki se mude sedaj na obisku v domovini. Vso prireditev je organizirala naša katoliška akcija za ljubljansko škofijo.

Duhovni vodja naše ameriške KSK Jednote, župnik Plevnik, govori pred slovesno sv. mašo pred cerkvijo o pomenu slavnosti in o Baragi.

Pogled na slovesno službo božjo pred čudodelno podobo Matere božje, ki se je vršila na prostem pred cerkvijo.

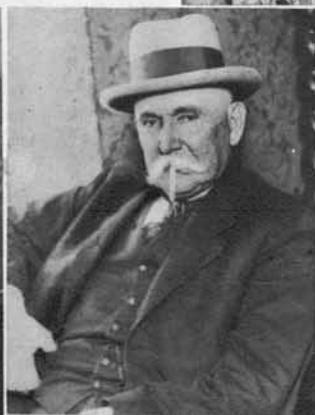
Na desni: Gener. vikar Ign. Nadrah izroča prevzv. knezoškofu dr. Rožmanu prošnjo z 20.000 podpisi za beatifikacijo Barage.

Spodaj: Vrhovni poglavar muslimanske cerkve v naši državi, reis-ul ulema Maglajić; pred kratkim je zasedal v Sarajevu vrhovni svet jugoslov. muslimanov pod Maglajićevim predsedstvom.

Na levi: min. brez listnice, Nikola Uzunović, ki je bil imenovan za namestnika fin. ministra, ker novi fin. minister Gjurčić še ni prevzel svojih poslov.

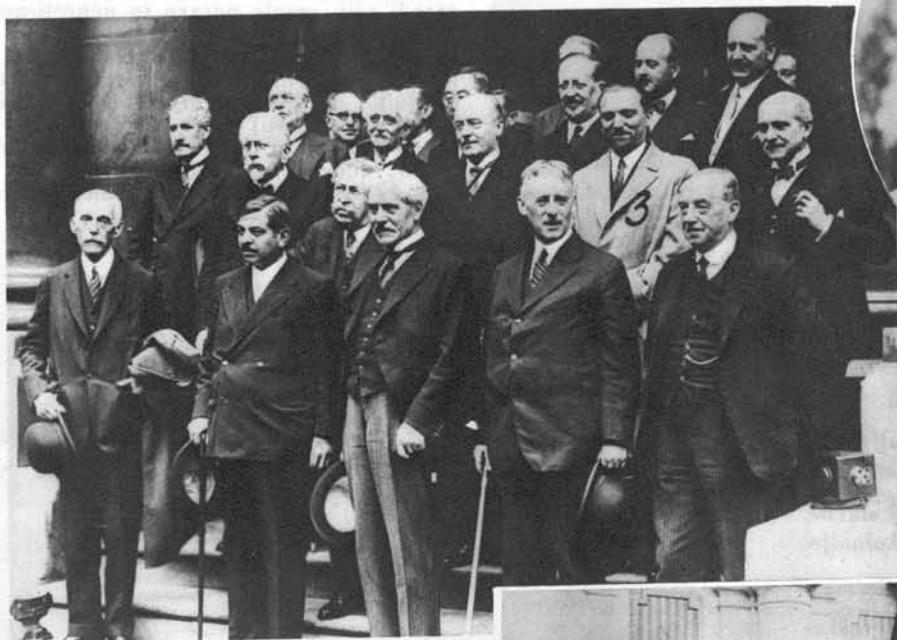
S proslave Levstikove stoletnice v Vel. Laščah, ki se je vršila 26. p. m. ob navzočnosti vseh slovenskih kulturnih institucij in tisočev domačega ljudstva: pogled na slavnostno odkritje portretne plakete na spomeniku.

Pisatelj Vlad. Levstik govori spominski govor pred Levstikovo rojstno hišo v Dol. Retjah.

Po izjalovljeni londonski konferenci

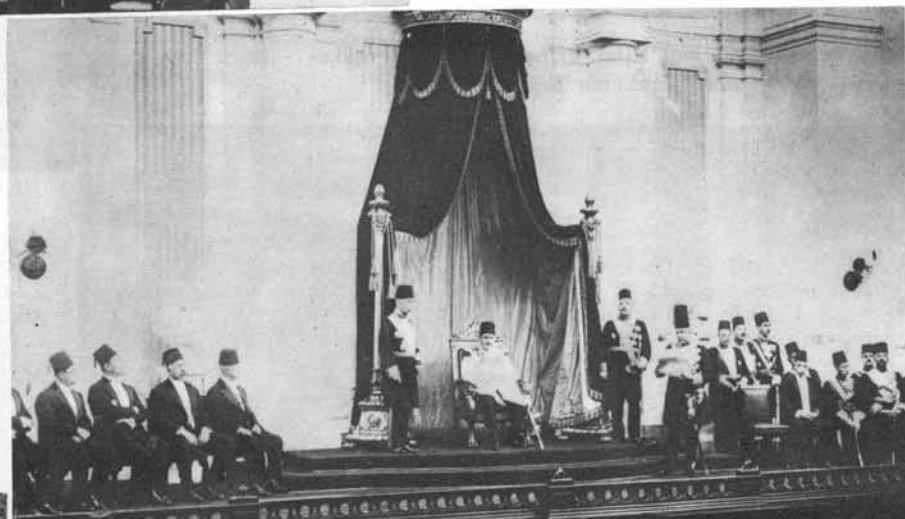
Konferenca vodilnih evropskih državnikov in zastopnikov Združenih držav Amerike, ki se je vršila od 20. do 22. p. m. v svrhu gospodarske sanacije Nemčije. Uspehov pa konferenca ni dosegla nobenih, kajti Francija je zahtevala za milijarde, ki jih je posodila Nemčiji, trdne garancije, a Nemčija jih je odklanjala. Na sliki vidimo glavne zastopnike na konferenci in sicer stoje spredaj od desne na levo: Mellon (Amerika), Laval (Francija), MacDonald (Anglija), Stimson (Amerika) in Henderson (Anglija); zadaj je pa videti Brianda (1), Brüninga (2) in Grandija (3).

Minister roma — v ječo.

Prejšnji ameriški notranji minister Albert Fall, ki je bil zaradi petrolejskega škandala obsojen na 1 leto ječe, je nastopil te dni zaporno kazen. To je prvi ameriški minister, ki je končal svojo karijero v zaporu.

Na desni: Otvoritev egiptovskega parlamenta. Pred kratkim je bil odprt meseca junija izvoljeni novi egiptovski parlament, ki je prava sramota ljudskega zastopstva, kajti ljudstvo je volitve kompaktno bojkotiralo in vlada je morala volivce z orožniki vlačiti na volišče, ostale glasove je pa izsleparila. No in ta parlament, ki ga bo prej ali slej odpihala ljudska nevolja, je bil sedaj odprt v kraljevi navzočnosti. Na prestolu je videti kralja Fuada, na levo od njega pa min. preds. Sedky pašo.

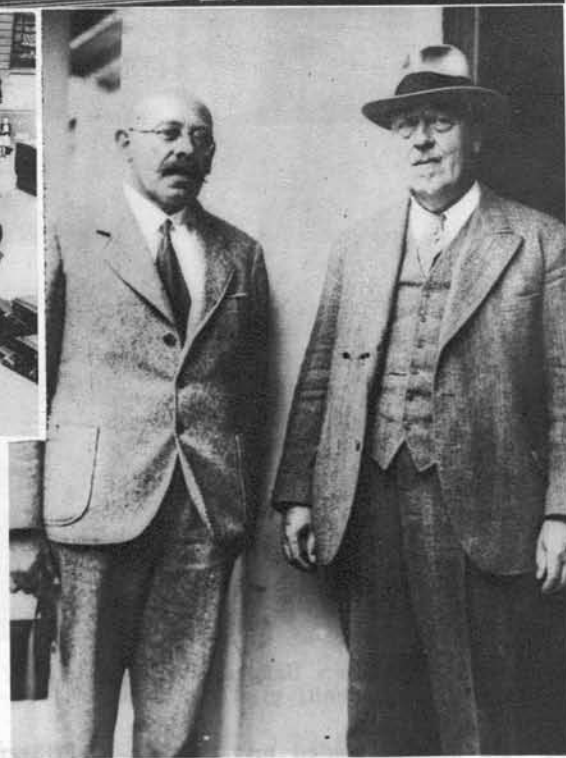

Spodaj: Pogled na ogromen promet na londonskih ulicah.

Na levi: Stoletnico smrti svojega predsednika Jamesa Monroe-ja so obhajali Američani pred kratkim. Znan je ta predsednik zlasti po pravilu (Monroejeva doktrina), da se Amerika ne sme vtikati v evropske razmere po geslu »Amerika Američanom«, česar se drže Američani še danes.

Na desni: Zeppelin je 24. p. m. vnovič odletel na severni tečaj. Na krovu ima mnogo odličnih znanstvenikov. Naša slika nam kaže ruskega učenjaka Samojloviča in dr. Eckenerja, vodjo zrakoplova.

Od Sušaka do Karlobaga

Ponovno smo že poudarili, da ostajajo Slovenci najrajši na severnem Jadranu, v tako zvanem Hrvatskem Primorju. Zato so razen otokov Krka in Raba tudi letos vsi kraji od Sušaka do Karlobaga posuti s slovenskimi letoviščarji, ki jih imajo povsod radi zaradi njih vesele narave in nepretiranih zahtev, ki jih stavijo na penzije. Sicer si pa more v tem predelu naše prelestne Adrije izbrati primerno letovišče tudi prav vsak, od bogatina preko skromnega uradnika do revnega dijaka, ki razprostre kar pod milim nebom svoj šotor in živi razmeroma dobro s — »kovačem« na dan. Kraji kakor n. pr. Crikvenica, lahko zadovoljijo s svojim komfortom najbolj razvajenega sitneža. Kraljevica, Selca in Novi so se zad-

nja leta izredno priljubili našemu srednjemu stanu, a tam v Jablancu, Karlobagu itd. živiš z nekaj dinarji na dan, dočim pozna Martinščico že skoraj naš vsak dijak.

Razen prekrasne in nenadomestljive morske obale, ob kateri so urejene danes že prav vzorne paroplovne zveze, pa nudijo ti kraji tudi obilico drugih naravnih lepot izredno bogate zgodovinske znamenitosti. Kraljevica nas spominja povsod na Frankopane, Senj na gusarje in njih stoletne boje z Benečani in Turki, Novi na Rimljane in srednjeveške hrvaške kralje itd. Povsod pa lahko delaš tudi lepe izlete v okolico ali pa na nasproti ležeče otoke.

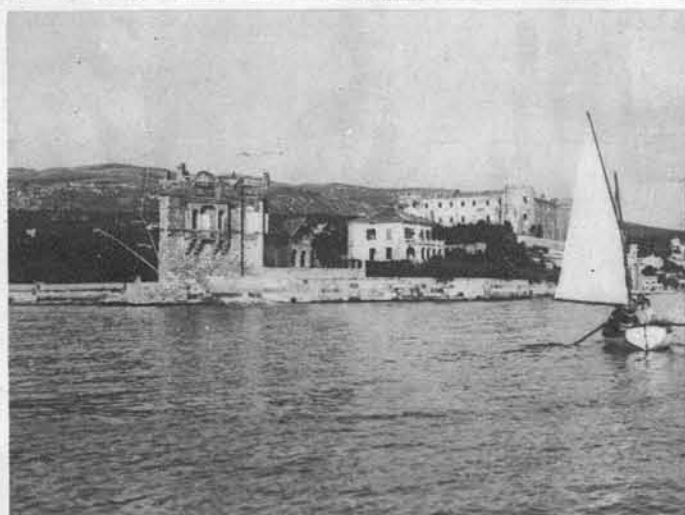
Pogled s Trsata na Sušak in Reko, v ozadju Opatija in istrska obala.

Na desni: Kopališka obala v Sušaku, v ozadju pristanišče s skladišči.

Spodaj: Martinščica, na koncu zaliva je videti stavbe, namenjene za različne dijaške in druge kolonije.

Spodaj na desni:

Bakar z zalivom, nad njim hribovje proti hrvaškemu Garskemu kotaru.

Kraljevica ob vходу v Bakarski zaliv, za jadrom je videti znameniti grad Frankopanov.

Na desni: pogled na kopališče v Crikvenici.

Večino slik za to se posnel g. Palian s Sušaka.

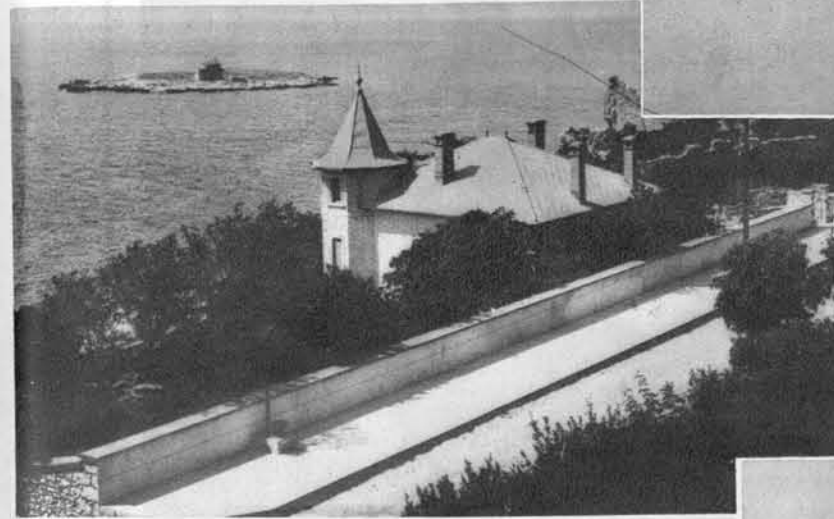

Selce, eno najljubeznivejših letovišč Hrvaškega Primorja.

Na levi: Novi z otočjem Sanmarino; Novi ima mnogo zgodovinskih znamenitosti.

Spodaj: Senj z razvalinami slavnega Nehajgrada.

Spodaj na levi:
Fjord Zavratica pri Jablancu.

Pogled na Jablanac nasproti otoka Raba.

Na levi: Karlobag, izhodišče Like na morje.

Cerklje pri

(Ob zlati maši gosp.)

Spodaj: Sloveča božja pot Velesovo s samostanom.

Pogled na Cerklje od severa proti jugu, v ozadju na levi je videti Šmarno goro. Spodaj: Notranjščina cerkljanske župne cerkve. Na desni: Koča na Krvavcu s kapelico, na levi pod njima Cerkljanska (Kranjska) ravan.

Na desni: Cerkljanski Ljudski dom, delo g. dekana Dolinarja. — Spodaj: Cerkljanski župnik, dekan. Fr. Dolinar, ki daruje danes zlato sv. mašo (slika je iz mladih let).

Cerklje pri Kranju se prištevajo najlepšim krajem na Gorenjskem. In po pravici, saj je tu, skoraj bi rekel, nakopičena naravna lepota. Proti jugu in zahodu se razprostira širna kranjska ravan z bogatim poljem in lepimi travniki, proti severovzhodu prijazno gričevje in na severu skalnati vrhovi Karavank in Kamniških planin. Zato so Cerklje vedno bolj privlačna točka izletnikom in turistom. Zelo lepi razgledni mesti sta Sv. Ambrož pod Krvavcem (1086 m) in Štefanja gora (720 m). Kot izhodišče na razne višje ture, zlasti na prijazni Krvavec (1710 m), so ljudem Cerklje vedno bolj praljubljene.

Župnija Cerklje je po svojem obsegu ena največjih na Gorenjskem. Prvi početki fare segajo najbrž v 9. stoletje, vendar nimamo o tem zgodovinskih poročil. Prvotno je bila farna cerkev po ljudski govorici sedanja podružna cerkev Sv. Martina v Šmartnem. Kmalu pa so spoznali, da bi bilo boljše, če se farna cerkev pomakne v središče fare; zato so opustili faro v Šmartnem in jo prenesli v Trnovlje — v sedanjo vas cerkljansko. In tu se šele oglasi zgodovinska listina, v kateri se imenuje leta 1154 »Recherus« župnik Marijine cerkve — plebanus de sancta Maria — v Trnovljah.

V pol ure oddaljeni vasi Velesovem, stoji sloveča Marijina božja pot in znamenit velesovski samostan. Ustanovljen je bil l. 1238 in v njem so prebivale vse tja do Jožefa II. dominikanke. Navzlic lepemu imetju in obširni posesti — je bil samostan večkrat v stiski in pomanjkanju. Mnogo redovnic, veliko število poslov in obveznana gostoljubnost velesovskih dominikank — vse to je zahtevalo velikih stroškov, katere samostan sam ni mogel vzdržati. Zato se obrne te-

Na levi: Duhovščina cerkljanske Sodalitete z dek. Dolinarjem (X).

Kranju

dekana Fr. Dolinarja.)

Spodaj: Zgodovinski grad Strmolj pri Cerkljah.

Pogled s cerkljanskega zvonika proti severu, v ozadju Kočna in Grintovec. Na levi: Zadrugi stan na Kriški planini pod Krvavcem. — Spodaj: Cerkljanski občinski odbor z županom Andrejem Murnikom v sredini.

danja prednica Katarina grofica Ortenburška na očaka Nikolaja z iskreno prošnjo, da naj samostanu pomaga. Očak Nikolaj je 4. jan. 1355 vtelesil faro Sv. Marije v Cerkljah velesovskemu samostanu z vsemi njenimi dohodki in pravicami. In tako je ostalo ves čas do leta 1751, oziroma do leta 1782, ko je cesar Jožef II. odpravil velesovski samostan. Cesar Friderik IV. je ustanovil l. 1461 ljubljansko škofijo, kateri je podelil vse fare svojega patronata v Kranjski, Koroški in drugod. Vse druge župnije oglejske škofije v Kranjski in drugih avstrijskih deželah so ostale pa še vedno pod očaki oglejskimi, dokler ni papež Benedikt XIV. dne 29. nov. l. 1749 ustanovil v Gorici posebnega vikarijata s škofovsko oblastjo za avstrijski del oglejske očakovine. L. 1751 je istega že opustil in ustanovil mesto njega dve samostojni nadškofiji: eno v Vidmu, drugo v Gorici.

Od l. 1787 pa je pod ljubljansko škofijo. Ljubljanski knezoškof Mihael baron Brigido ji je podelil v letu 1788 dekanijsko čast. Prvi dekan je bil Mihael Borštnik, ki je umrl l. 1801 v Cerkljah. Po njegovi smrti so župnijo pridružili kranjskemu dekanatu. Po več kakor 120 letih pa ji je zopet podelil ljub. knezoškof Ant. Bon. Jeglič dekanijsko čast. Že nekaj let sem ji načeluje g. Dolinar Franc, današnji zlatomašnik, ljubljenec svoje duhovščine in svojega Ljudstva. (Glej današnji članek v »Slovincu«). Ljudstvo je od nekdanje zelo verno in pobožno. Le v 16. veku so jo okužili Lutrovi nauki. Naravno je, da je krivoverstvo skalilo mir v fari. Vnel se je celo boj — kakor pripovedujejo — med katoličani in krivoverci, z zmago katoličanov — kar priča pod vasjo postavljeno staro znamenje iz l. 1645.

Na levi: Cerkljanska župna cerkev, za njo Storžič. — Spodaj: Cerkljanska župna cerkev.

Na desni: Prof. dr. Jos. Jenko v svojem modernem valjčnem mlinu.

Spomenik Miroslavu Vilharju,

zaslužnemu notranjskemu narodnemu buditelju ter priljubljenemu pesniku in skladatelju, odkrijejo danes v Planini, pesnikovem rojstnem kraju. Žalostna usoda, ki je zadela njegov spomenik v Postojni, je napotila Vilharjeve rojake, da so mu postavili v Planini novega.

Spodaj: Postavljanje Vilharjevega spomenika na Planini.

Odkritje spomenika M. Vilharja v Postojni dne 12. avgusta 1906; spomenik so potem Italijani 9. VIII. 1927 oskrbnili in ga vrgli za staro šolo, kjer še sedaj sa meva.

Na levi: Vilharjeva roj. hiša v Planini, kjer je bil zaslužni notranjski buditelj roj. 7. IX. 1818.

Sportni vestnik

Prošla nedelja je prinesla Sloveniji končno prvaka. Ponavadi je bil prvak določen že koncem maja, letos pa radi liginih tekem vse do zadnje nedelje ni bil doigran finale. Sicer ta finale z daleka ne doseza tekem, ki so dosedaj privabile tisoče gledalcev na igrišče. Svoboda, ki je prišla po čudnem naključju do finale, ni moštvo, ki bi moglo predstavljati naš prvi razred. Zato je tudi Mariboru, ki je postal prvak mariborskega okrožja in s tem prišel v finale, uspelo odpraviti Svobodo z lahkoto v dveh tekmah z rezultatom 13:2. Zadnja tekma prošle nedelje je končala s 6:0 v korist Maribora. Pri tem je pa Maribor igral zelo komodno.

Na levi: Moment pred vrati Svobode, ko kar dva branilca startata na žogo.

Na desni: Iz prodora po krilu zabije Tonček, ki je bil najboljši igralec v napadu Maribora prvi gol.

Zgoraj: Moštvo I. SSK Maribor, ki si je prvičkrat osvojilo prvenstvo Slovenije. Za Ilirijo in Primorjem je Maribor brez dvoma moštvo, ki po načinu igre gotovo zasluži ta naslov.

